

Crònica

Mirar enrere per entendre'ns. Sobre el III Congrés Català de Filosofia

A principis d'any, els dies 21, 22 i 23 de gener, va tenir lloc, a Palma de Mallorca, el III Congrés Català de Filosofia. La seu escollida va ser l'edifici Sa Riera, situat al carrer de Miquel dels Sants Oliver, número 2. Aquest edifici ha esdevingut un indret cultural que, entre altres coses, acull espais per a exposicions, a més de sales destinades a l'estudi i, per descomptat, per fer-hi actes com el que ens ocupa en aquest escrit. Per a qui no hagi estat mai a Palma o, en concret, per la zona de què parlo, simplement esmento quatre detalls que em semblen rellevants. Si es continua el carrer de Miquel dels Sants Oliver, passant per l'avinguda de Portugal, aquest enllaça amb el passeig de Mallorca, un camí que segueix per tots dos costats la riera que desemboca al mar. Si s'hi camina, sobretot de nit, es pot tenir una vista impressionant de la catedral de Mallorca. A més, aquest passeig encabeix algun dels llocs més interessants de la ciutat, entre ells, Es Baluard, a saber, el Museu d'Art Contemporani de Palma. Val a dir que els dies en què es va celebrar el congrés va fer un temps plujós i fred. Un clima que poques vegades es veu, si no es viu a l'illa. Un clima que va permetre celebrar el congrés amb una intimitat molt especial.

Després d'aquesta introducció, segurament un pèl nostàlgica, entro de cap al tema que ens ocupa. El congrés, com ja s'ha dit, es va celebrar al llarg de tres dies. El primer dia, després de les acreditacions, com és costum, es va fer l'acte d'inauguració, seguit d'un concert de violí a càrrec de Laura Àlvarez. Seguint amb la forma comuna d'aquests esdeveniments, es va pronunciar la conferència inaugural, titulada «Un retour au passé en Métaphysique?: Hypothèse sur l'histoire de la mystique philosophique andalouse», a càrrec de Dr. Mokdad Arfa, de la Universitat de Tunis. Tant a la tarda, després de la pausa per dinar, com a la resta de dies al matí, la sessió es va obrir sempre amb una conferència plenària a càrrec de diferents especialistes, dels quals, tot seguit n'esmentaré algun. Dins d'aquesta rutina, cal ressaltar dues diferències, a saber, la primera, l'homenatge que es va fer el primer dia a Gabriel Amengual, professor emèrit i abans catedràtic de moral de la Universitat de les Illes Balears, a la vegada que canonge de la catedral de Mallorca, i, la segona, com és costum, l'acte de cloenda. Després de cada una de les conferències plenàries, es van llegir i defensar les comunicacions, dividides per seccions, que, a la vegada, es classificaven temàticament. La

de lògica, filosofia del llenguatge, filosofia de la ciència i teoria del coneixement; la de la història de la filosofia i la filosofia de l'educació, l'antropologia filosòfica i l'ontologia; la de l'estètica i la teoria de les arts; la de l'ètica, la filosofia política i la filosofia del dret; la de la història de la filosofia catalana i, en concret, de Ramón Llull i el lul·lisme, i la de didàctica de la filosofia. Aquesta darrera, evidentment, va ser feta amb la idea clara de tractar la situació actual de la filosofia a les escoles, així com a les universitats catalanes i espanyoles.

La manera de presentar-se al congrés va ser la de l'enviament de resums de manera anònima i, posteriorment, la de la ressenya. Aquest procediment permet una aflluència molt diversa de comunicacions que, almenys per l'experiència de la secció on el cronista estava, van generar debats molt interessants. Això no obstant, es van repetir els típics problemes de la superposició de comunicacions, així com els retards habituals, que feien impossible sortir amb garanties d'una secció per arribar a una altra. Val a dir, però, que es podien trobar quasi totes les comunicacions a la pàgina oficial, per si algú volia anar més preparat a l'hora de preguntar o triar a quines assistiria.

En referència als debats que he esmentat, el cronista en pot destacar, per exemple, el que es va establir a partir de la comunicació que va fer Enric Casaban, «Canvi de lògica és canvi de tema», i la de Pilar Terrés, «Divergència i pluralisme lògic», en què es va discutir força sobre si podíem parlar de la lògica en un sentit acumulatiu, això és, en un únic sistema, o si, per contra, cal parlar de lògica en un sentit plural, on s'accepten múltiples sistemes que s'apliquen simultàniament. Una altra comunicació que va generar debat va ser la de Juana Maria, «Nelson Goodman i la creació de mons», on l'autora va defensar un Goodman no relativista, a la vegada que denunciava la necessitat de recordar el judaisme del filòsof, per tal d'entendre realment el *fet de crear mons*. Evidentment, va haver-hi moltes comunicacions interessants, però és impossible esmentar-les totes.

La idea que el congrés volia transmetre es feia palesa amb el títol, *Passat i present*, però també amb els dos mallorquins als qui estava dedicat l'esdeveniment: a l'autor de, entre altres, *Calaloscans*, a saber, Bartomeu Fiol i Móra, i al setè centenari de la mort de Ramón Llull. En memòria i honor del poeta, el Dr. Pere Rosselló Bover, de la Universitat de les Illes Balears, va parlar sobre l'estil i el contingut de l'obra de l'autor a la seva conferència plenària, «La poesia de Bartomeu Fiol: ètica, estètica i llenguatge». En el mateix sentit, per tal de commemorar la data lul·liana, tal com ja s'ha dit, es va obrir una secció completament dedicada a la història de la filosofia catalana i el lul·lisme.

Amb aquesta intenció, en l'acte d'inauguració, es va parlar de la importància de la cultura que tenim, de la potència filosòfica que es produeix a la nostra terra, però també del llarg camí que s'ha recorregut. En aquest context, a diferència del to reivindicatiu que ens narra Felip Martí-Jufresa a la seva crònica del I Congrés Català de Filosofia¹, el que al III Congrés es volia trans-

1. F. MARTÍ-JUFRESA (2009), «Sobre el primer Congrés Català de Filosofia». *Enrahonar*, 42 (1), 177-178.

metre era la força que el pensament filosòfic català ha tingut al llarg de la història. En aquest sentit, es va poder notar, d'una banda, la reafirmació històrica com a poble, però també com a punt d'influència per a pensadors d'arreu. Potser aquesta idea va ser la que va tenir el Dr. Gabriel Amengual Coll, de la Universitat de les Illes Balears, amb la seva conferència plenària «Walter Benjamin: Memòria i futur». Igual penso de la darrera que es va fer, a càrrec del Dr. Jordi Sales, de la Universitat de Barcelona, que hi va intervenir amb la conferència plenària «La Modernitat rectificada: Seqüències i contrastos». Evidentment, no es va perdre ocasió de reivindicar la importància de la filosofia, així com de les conseqüències d'eliminar de la societat l'esperit crític que la filosofia representa. Com es pot veure, un tema du a l'altre.

Això no obstant, cal esmentar certs aspectes curiosos que hi van tenir lloc. El primer, seria la conferència inaugural que ja he esmentat, a càrrec del Dr. Mokdad Arfa. Malgrat l'interès del que va dir, així com el detall que el conferenciant dugués el text traduït del francès, idioma en què es va escriure originàriament, cal esmentar que aquesta traducció estava feta al castellà i, d'altra banda, sent el tema principal el *passat* i el *present* de la filosofia catalana i, per extensió, del poble català, és sorprenent que el tema triat per l'autor fos la història de la mística filosòfica andalusa. D'altra banda, la conferència de Pedro Rivas també va ser sorprenent, ja que va triar com a tema Miguel de Unamuno i, dins d'aquest, la projecció universal de la seva persona i de la cultura que representava, no tant com a basc, sinó com a espanyol. Amb tot, va ser molt interessant saber la tasca que s'està duent a terme per recuperar un dels màxims representants de la Generació del 98.

Dit això, personalment, només em resta felicitar tots els organitzadors per fer que sigui possible un esdeveniment com el que aquest cronista va viure a Palma. La filosofia intenta abastir-ho tot, però algunes realitats ens són més properes que d'altres. La reflexió sobre la identitat catalana, el nostre pensament, que, a poc a poc, ha anat cristal·litzant en la nostra cultura, és, sobretot, un tema català. I això implica indagar i estudiar la nostra història, però també és pensar en la nostra llengua, generar conceptes i maneres d'expressar-se. Dit en altres paraules, *fer* filosofia en català.

Alger Sans Pinillos

Universitat Autònoma de Barcelona